

HOOFSTUK IV.

BESLUIT.

§ 19. Resultaten van het gedane onderzoek.

Vat ik thans de resultaten van mijn onderzoek bijeen dan zijn zij de volgende.

De bij Schaphalsterzijl (Winsum) gevonden schedel is de schedel van een Belg, die in 1583 met de Belgische vendels onder VERDEGGE naar Groningen was vertrokken, en in een der gevechten om die schans in 1593 sneuvelde. Ik meen dit te mogen besluiten:

1e. omdat bij het geráamte gevonden is een munt, een „raedsloodgien” geslagen in 1583, dat in Groningen en waarschijnlijk niet in de Ommelanden gangbaar was, dus in Groningen moet zijn verkregen.

2e. omdat de schedel was een kunstmatig misvormde schedel en het door de beschrijving van Vesalius

vaststaat, dat te dier tijde in België, kunstmatige schedelmisvorming bij pasgeborenen plaats greep.

3e. omdat in 1503, de schans te Aduarderzyl meermalen de plaats van gevechten was, waaraan de mannen van VERDUGO deelnamen.

De meest gewichtige uitkomst van mijn onderzoek is echter de zeer klemmende bewijsvoering, die ik kan geven, dat de gevonden schedel in de vroegste jeugd langs kunstmatigen weg misvormd is en dat deze misvorming op bepaalde wijze is teweeggebracht.

Uitvoerig heb ik door beschrijving en door nauwkeurige meting aangetoond:

1° dat op het achterhoofd drie stevige platen (zoo genaamde arcelets van FOVILLE) hun sporen in de platte vlakken hebben achtergelaten, waarop de schedel staan kan.

2° dat op het rechter voorhoofd een dergelijk plat vlak aanwezig is geweest, terwijl daar zelfs nog flauwe sporen van het windsel zijn terug te vinden, hetwelk deze arcelets bevestigde.

3° dat dientengevolge de schedel in haar lengteafmeting zeer is verkort, terwijl de diagonaalmiddellijn eene enorme grootte heeft bereikt, in samenhang met de verplaatsing naar achteren van het hoogste punt. Dit valt even voor den lambdanaad, en stempelt de schedel tot een tête cunéiforme relevée zooals GOSSE heeft beschreven.

4° dat dientengevolge de grootste breedte van den schedel lager dan gewoonlijk is gekomen en ver beneden de tubera parietalia valt.

5° dat in geen geval deze veranderingen mogen

worden toegeschreven aan vroegtijdige naadverbeening. Want al is de sutura coronaria op zeer bijzondere wijze gevormd, zoodat de rechter $\frac{1}{2}$ c.M. meer naar achteren aan de sutura sagittalis sluit, dan de linker. (zie fig. 2) en al is de rechter sutura coronaria ten deele verbeend, zoo is dit geheel onvoldoende om zulk een schedelmisvorming te verklaren, zij wordt integendeel zelve door de kunstmatige drukking verklaard.

6°. dat, als gevolg dier kunstmatige drukking, de schedelbasis, met name de clivus (het os tribasilare) daalde, en met het foramen magnum, waarvan het basion daalde, in één vlak werd geplaatst, terwijl als gevolg van die daling het wiggebeen, het zeefbeen en de bovenkaak mededalen moesten. De horizontale stand van den clivus, de horizontale stand der proc. pterygoidei, de lage stand van den bovenkaak, waarvan het palatum durum 2 c.M. staat beneden het vlak door het foramen magnum gebracht, springen onmiddellijk in het oog. (Zie fig. 3.)

7°. dat, desondanks, de schedel niet orthognaath is, maar integendeel prognath, hetgeen bij den lagen stand van den bovenkaak niet mogelijk zou zijn, wanneer niet een meer nauwkeurig toezien aan het os tribasilare een verdere bijzonderheid had doen ontdekken. De pars basilaris van den clivus is zeer gedaald, maar dit is niet op dezelfde wijze met het sphenoidaalgedeelte het geval. De hoek die het sphenoidaalgedeelte met de pars basilaris maakt, bij normale schedels 156° , bedraagt hier 192° , is dus 42° overgestrekt. Daardoor kon het aan den cretinschedel herinnerende prognathismus ontstaan, hoewel de

neusbeenderen niet aan die van den cretinschedel beantwoorden.

8° dat, tengevolge van de daling van den schedelbasis en de uitpuiling der slaapgedeelten, de onderkaak naar achteren moest schuiven en zich een tweede gewrichtskom uitgroef, ja zelfs den uitwendigen gehoorgang eenigermate vernauwde.

Al deze eigenschappen tezamen genomen, maken elke andere opvatting van dezen schedel, als een die in de jeugd op kunstmatige wijze werd misvormd, onmogelijk. Ja, het feit dat de overstrekking tusschen de pars sphenoidalis en de pars basilaris van het os tribasilaris tot stand is gekomen, wijst er zelfs op, dat die misvorming plaats vond in een tijd, toen deze afdeelingen nog bijna in elkanders verlengde waren gelegen, d. w. z. onmiddellijk na de geboorte.

Deze overstrekking van den hoek tusschen sphenoidaal en occipitaalgedeelte van den clivus maakt den hier beschreven schedel tot een unicum, waaraan ik, (omdat Virchow schedels met overmatig kleine hoeken tusschen deze beide deelen, met den naam van spheno-kyphose heeft bestempeld (in gevallen, die op pathologische veranderingen berusten) den naam van spheno-lordose heb gegeven.

Ik heb dus het recht om te spreken van een geval van *spheno-lordose* ten gevolge van kunstmatige misvorming ontstaan.